

Hello

บทที่ 6 สมรรถนะทางวิชาชีพครูและคุณลักษณะความเป็นครู

ความหมายของสมรรถนะ (Competency)

สมรรถนะ [สะ-มัด-กะ-นะ]

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานอันใดอันหนึ่ง

(อ.เปลื้อง ณ นคร)

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

(McClelland, 1975)

สมรรถนะ เป็นความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่ตนมีอยู่ ทั้งนี้สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของตน มาประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จนประสบความสำเร็จ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

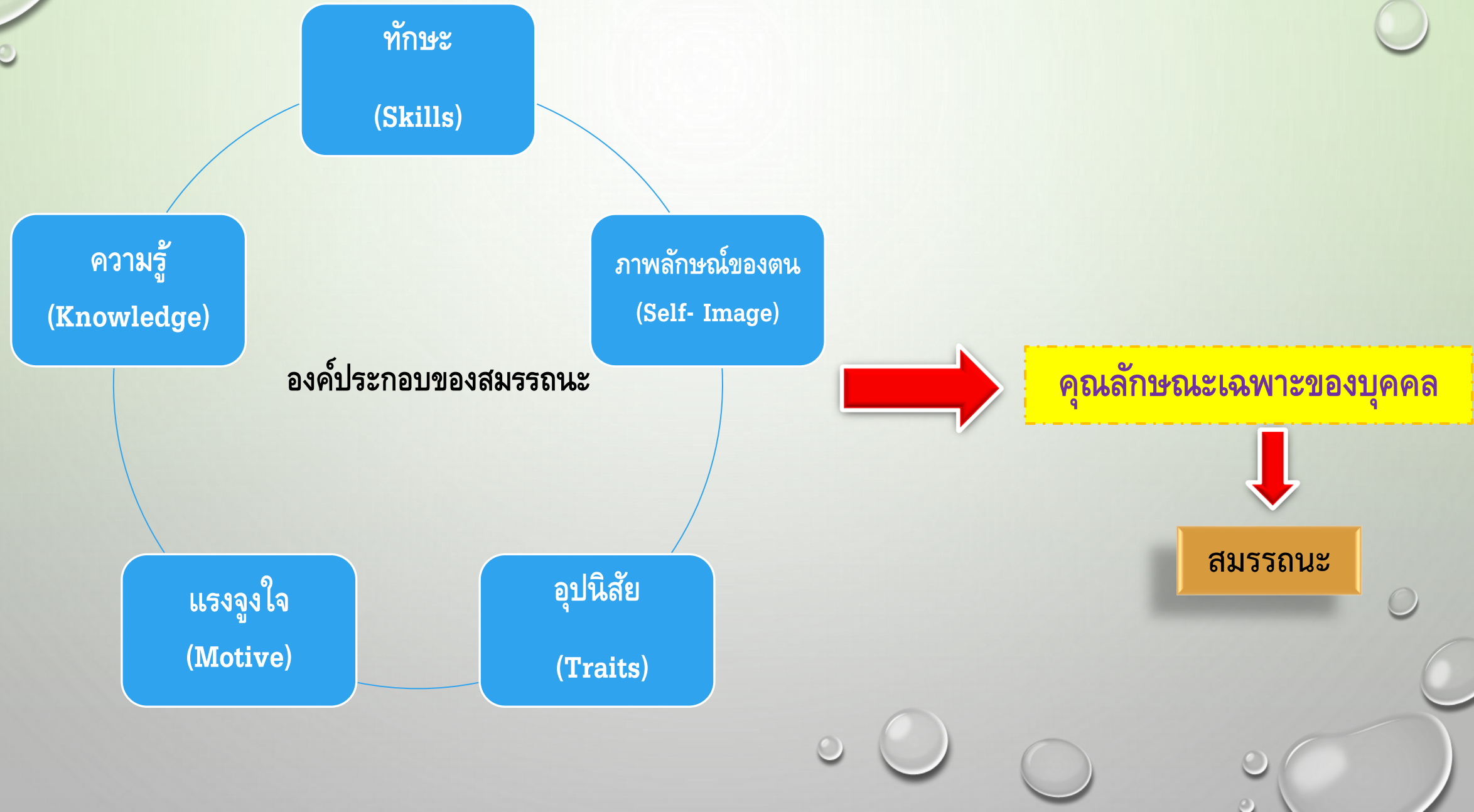
ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครู

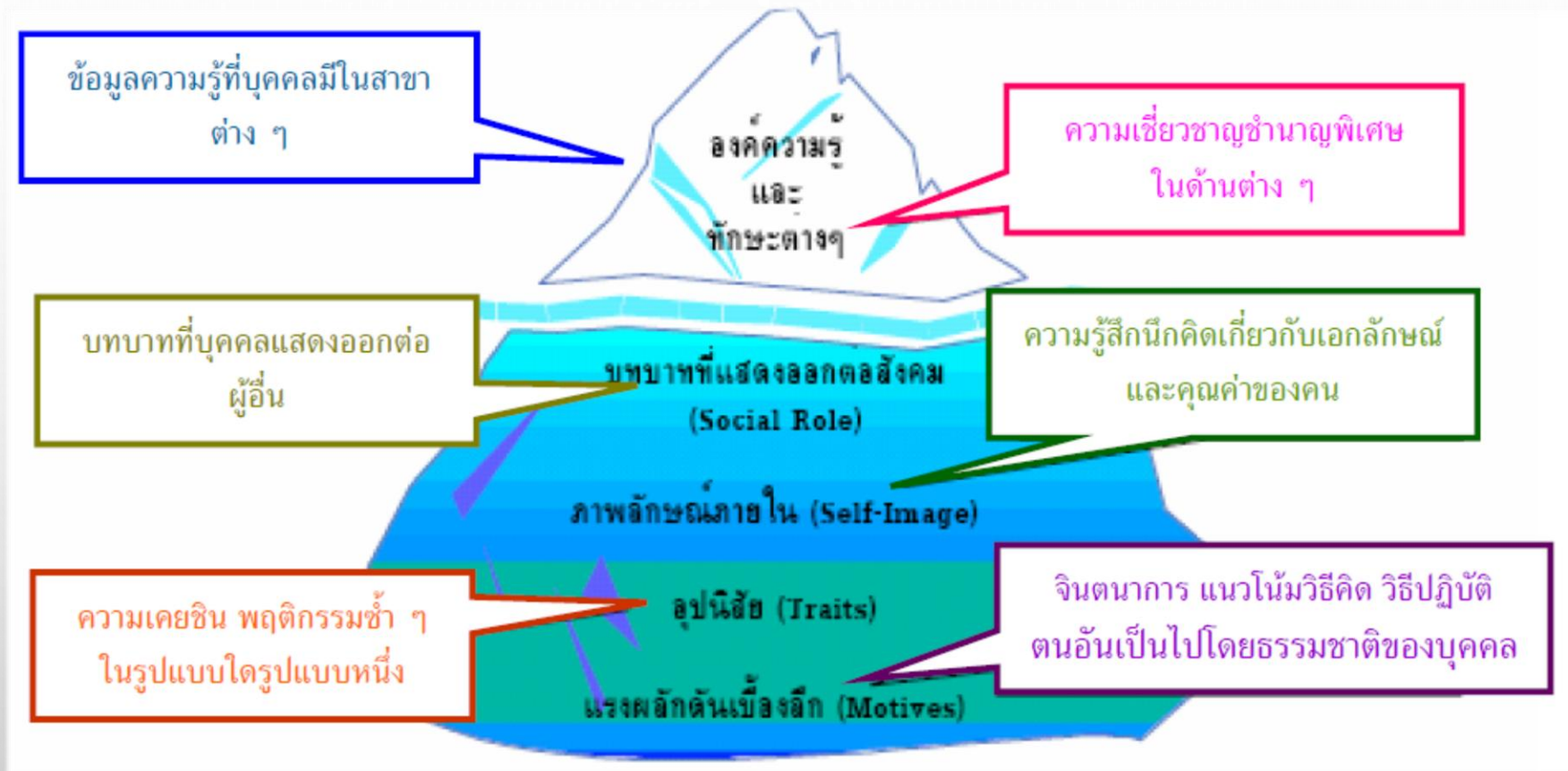
สมรรถนะทางวิชาชีพครู หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจาก ความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ของผู้ที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการทำงานให้สำเร็จ (นุชรรัตน์ ประสิทธิศิลป์ชัย, 2555)

สมรรถนะทางวิชาชีพครู หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะ ของครูที่ดี มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมทุกระดับ (สุริย์รัตน์ อาริรักษ์สกุล ก้องโลก 2561, น. 11)

องค์ประกอบของสมรรถนะ

1. ทักษะ (Skills) - สิ่งที่คุณสามารถทำได้ดีและฝึกปฏิบัติประจำจนเกิดความชำนาญ
2. ความรู้ (Knowledge) - ความรู้เฉพาะด้านของคุณ
3. มโนทัศน์ของตน (Self-Concept) - ทักษะคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน (Self- Image) หรือสิ่งที่คุณเชื่อว่าตนเองเป็น
4. อุปนิสัย (Traits) - บุคลิกลักษณะประจำของคุณเป็นสิ่งอธิบายถึงคุณผู้นั้น
5. แรงจูงใจ (Motive) - ทำให้คุณแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย

โมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ของ David McClelland
คุณลักษณะของบุคคลนั้นเปรียบเสมือนกับก้อนน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในน้ำ

ประเภทของสมรรถนะ

1. สมรรถนะหลัก

หมายถึง คุณลักษณะร่วม ความสามารถที่บุคลากรทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมีเหมือนกัน เพื่อสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่องค์กรได้กำหนดไว้

2. สมรรถนะประจำสายงาน

หมายถึง คุณลักษณะ ความสามารถของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน้าที่นั้น ๆ จำเป็นต้องมี เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถนะทางวิชาชีพครู

สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามเกณฑ์การ
ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะหลัก

- การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
- การบริการที่ดี
- การพัฒนาตนเอง
- การทำงานเป็นทีม
- จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

สมรรถนะประจำสายงาน

- การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- การพัฒนาผู้เรียน
- การบริหารจัดการชั้นเรียน
- การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- ภาวะผู้นำครู
- การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อ
การจัดการเรียนรู้

สมรรถนะหลัก

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)

หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่อง

2. การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจและความเต็มใจในการบริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

3. การพัฒนาตนเอง (Self-Development) หมายถึง การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน

4. การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาท การเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)
หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความ ศรัทธาในวิชาชีพครู

สมรรถนะ
ประจำสายงาน

1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและ
พัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฯลฯ

2. การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนา
ทักษะชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย
การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

3. การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูล
สารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา การกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ฯลฯ

4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ...ดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

5. ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ฯลฯ

สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้

มาตรฐานความรู้ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

มาตรฐานความรู้	สาระความรู้	สมรรถนะทางวิชาชีพครู
1. การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลกและสังคม 2. แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. รอบรู้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา 2. ประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้
2. จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ	1. จิตวิทยาเพื่อการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพครอบคลุม 1.1 จิตวิทยาพัฒนาการ 1.2 จิตวิทยาการศึกษา 1.3 จิตวิทยาให้คำปรึกษา	1. เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน 2. ช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพได้ 3. ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

มาตรฐานความรู้	สาระความรู้	สมรรถนะ
3. เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการ จัดการเรียนรู้	1. เนื้อหาวิชาเอก 2. หลักสูตร 3. ศาสตร์การสอน 4. เทคโนโลยีดิจิทัลในการ จัดการเรียนรู้	1. รอบรู้ในเนื้อหาของสาขา วิชาเอกที่สอน และบูรณาการ องค์ความรู้ในวิชาเอกสำหรับการ เรียนการสอนได้ 2. วิเคราะห์จัดทำใช้ประเมินและ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้ 3. จัดทำแผนการเรียนรู้และนำ แผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติให้ เกิดผลจริงได้อย่างเหมาะสมกับ ผู้เรียน 4. บริหารจัดการชั้นเรียนให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

มาตรฐานความรู้	สาระความรู้	สมรรถนะ
4. การวัดประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน	1. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2. การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	1. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ 2. เลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ 3. ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนได้

5. การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา	1. การใช้ภาษาไทยเพื่อการ สื่อสาร 2. การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร 3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ การศึกษา	ใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อ ความหมายได้อย่างถูกต้องในการ เรียนการสอน หรือที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพครู และการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อการศึกษา
6. การออกแบบ และการ ดำเนินการเกี่ยวกับงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	การประกันคุณภาพการศึกษา	จัดการคุณภาพ พัฒนา และ ประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ได้

สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานประกอบการณ์วิชาชีพ

มาตรฐานประกอบการณ์วิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับประกอบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษารวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ	สาระการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา	สมรรถนะทางวิชาชีพครู
1. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู 	1. การปฏิบัติหน้าที่ครู 2. การจัดการเรียนรู้ 3. ความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครอง และชุมชน	1. การปฏิบัติหน้าที่ครู 1.1 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู 1.2 ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล 1.3 สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม 1.4 พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองดี
2. การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	จรรยาบรรณของวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา	ประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

สมรรถนะครูไทย

สมรรถนะด้านความรู้

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู

สมรรถนะด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะความเป็นครู

คุณลักษณะความเป็นครู หมายถึง ลักษณะพื้นฐานของบุคลิกภาพ พฤติกรรมหรือความสามารถที่แสดงออกของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ครู รวมถึงความรู้สึที่มีต่อวิชาชีพครูซึ่งสามารถถ่ายทอดและปลูกฝังผ่านกระบวนการเรียนรู้และการฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง

(ถนุมน พันธุ์ชาติรี, 2559)

คุณลักษณะของครูที่ดี

ความมีระเบียบวินัย

ความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรม

ความขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีพ

ความสำนึกในหน้าที่และการงาน รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม วิचारณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ความเสียสละและเมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และความสามัคคี

คุณลักษณะความเป็นครูที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

1. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู
2. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
3. มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู
4. มีใจรักในงานสอน มีความอดทน และเสียสละ
5. มีความรัก ความเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียนอย่างจริงใจ
6. มีความประพฤติปฏิบัติตนดี มีบุคลิกภาพดี และเป็นแบบอย่างที่ดี
7. มีความรู้ในวิชาที่จะสอน หลักสูตร หลักการสอน การวัดประเมินผล และจิตวิทยาการเรียนการสอน

8. ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
9. มีทักษะการสอน หรือเทคนิคการสอนที่หลากหลาย
10. มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ
11. มีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างและบูรณาการความรู้ สร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้, พัฒนาหลักสูตรและบูรณาการหลักสูตรการเรียนรู้ได้
12. มีความสามารถในการวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน
13. ความสามารถในการจัดการชั้นเรียน มีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะความร่วมมือการทำงานเป็นทีม
14. ตื่นรู้ ทันสมัย รู้เท่าทันเทคโนโลยีความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
15. มีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าเสี่ยง มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

THANK YOU